

SOFUS JENSENS BREVE FRA GRØNLAND 1900

I anledning af 250 året for Hans Egedes ankomst til Grønland har Handels- og Søfartsmuseet i sommerens løb afholdt en særudstilling „Fra det gamle Grønland“ med det formål at vise dels en række akvareller, tegninger og modeller i museets eje til belysning af besejlingen, naturen, byerne („kolonierne“), folkeliv, næring, kultur osv., dels originale grønlandske ting som dragtstykker, redskaber, fægtøjer, masker, trolldrommer, tupilakker, kunstgenstande m.v. Siden 1721 har danskerne og dansk kultur på gennemgribende måde øvet en indflydelse på godt og ondt i det fjerne arktiske folk. Som et litterært supplement til udstillingen aftrykker vi her et par breve, skrevet år 1900 af en dansk volontør i Frederikshåb. De er ganske fornøjelige i deres uhøjtidelige beskrivelser af dagliglivet i det lille samfund, hvor danskerne lever en herretilværelse; alt er set med danske øjne, og de fremsatte domme – en blanding af kritik og velvilje – er sikkert fuldgældige udtryk for en typisk danskers overraskende møde med en fremmed, omend „daniseret“ kultur.

Frederikshåb, Januar 1900

Kære ven!

Endskønt papiret er krøllet, og måske bliver fuldt af tranpletter inden jeg bliver færdig, tror jeg det vil glæde dig at få brev fra mig, og ikke mindst nu det kommer fra Grønland . . .

For at begynde med noget, så befinder jeg mig så brilliant heroppe, at jeg ikke kan ønske mig det bedre; har min gode faste gage og ikke meget at bestille, har god omgang, får god mad, lever i den prægtigste natur og har en følelse af at være så sund og frisk som aldrig før. – Jeg er de første 5-6 år volontør med løn af procenter af

Udsigt over kolonien Frederikshåb, der ligger yderst på en landtunge, meget udsat for vejrliget. Den lille bygning forrest t.v. er skolen. Bag stakit og flagstang ligger bestyrerboligen, og t.h. herfor den lille gamle kirke. Billedet er taget før den nye kirke blev opført i 1908. Bygningen længst t.h. med de kalkede stenvure er trunkogieriet, og bag dette skimtes gavlen til bødkerværkstedet, der blev bygget 1901. Midt i billedet ligger nogle af grønlændernes huse, byggede af sten og tørv. – Fot. af ukendt.

The settlement Frederikshåb in South Greenland. The administrator's house in the background to the left. Phot. between 1900–1907.

forskelligt + 1200 kr. årlig, så bliver jeg assistent af 2. klasse med 1700 kr., af 1. do. med 2200 kr., derefter kolonibestyrer af 3. grad med 2600 kr., af 2. grad med 3000 kr. og af 1. grad med 3600 kr. Jeg har endvidere fri bolig, frit lys og brændsel og dertil andre goder, der efterhånden følger. Jeg kan således have det rigtigt godt, og samtidig hjælpe mor, uden at det, som tidligere, generer mig; jeg har jo ikke nødig at tænke på den dag imorgen. Du kan næppe tænke dig den forskel på mit tidligere liv og det jeg nu fører; før har jeg måttet stå bag en disk fra 6 morgen til 9-12 aften uden anden

hvile end de 10-15 minutter til middag, spise min frokost og aftensmad under arbejdet, ikke fri om søndagen før kl. 11-12, og så herop, hvor arbejdet hele vinteren ikke er 4 timer daglig, hvor jeg kan spise hvert eneste måltid i ro og fred og ikke har andre sorger end dem jeg selv laver mig; når undtages skibstiden, kan jeg hver dag uden for butikstid tumle mig i værkstederne som jeg har lyst, gå på jagt, ro ud i vor jolle at fiske eller jage, løbe på ski, køre med hundeslæde o.s.v. – Det er mere end jeg nogensinde har drømt om.

Naturen heroppe er storslået og meget smuk og jeg er ude af stand til at beskrive dig den som den burde. Det er fjelde og atter fjelde heroppe, kun lidet er fladt land; de ligger mellem hinanden, store og små i de forskelligste former, og set oppe fra toppen på et af dem ligner hele landskabet en sø i vildt oprør. Her ved Frederikshåb trives ikke meget grønt på fjeldene, kolonien ligger så yderlig, at den hele sommeren er hjemsøgt af en rå klam tåge, ellers ved de andre kolonier findes de dejligste fjelde med græs, lyng, enebærbuske og masser af blåbær og blomster. Sommeren varer kun kort, ca. 4 måneder; den bringer 15-20° varme midt på dagen, om aftenen kan termometeret dog dale til 3-4° varme, ja endog stå på frysepunktet. Vi danske har hver sin have, som vi søger at få det mest mulige ud af; der kan i fri jord ikke vokse stort andet end roer, hvorimod vi i mistbænke får ikke så lidt radiser, gulerødder, persille, grønkål, blomkål, spinat o.a. Vi får dog ikke vort forbrug og må tage til takke med henkogte og saltede ting. Noget du vist vil finde mærkeligt er, at vi ikke kan gå til fjelds om sommeren for myg; vi er i den grad plaget af disse smådjævle, at vi må gå med slør og handsker, og vil vi en enkelt gang nyde lidt kaffe eller andet, må vi passe på at søge de steder, der nogenlunde er fri for dem. Nej vinteren er den bedste tid, så er landet smukkest og man har de bedste fornøjelser. Når den rene hvide sne dækker alt, når solen midt på dagen gør det hele blændende, når den henad aften maler fjeldene guldrøde, om natten når himlen er sortblå, fuld af stjerner, med nordlys og fuldmånen kastende sit magiske skær over fjeldene, ja gamle ven, så er her så smukt, så kun den, der ser det, kan forstå hvor skønt her er. – Du

kan tro jeg benytter enhver lejlighed til at komme ud, jeg skal jo trække frisk luft, også for den tid jeg har gået hjemme. Eftersom føret er, løber jeg på ski eller kører med hundeslæde, og jeg ved ikke hvad jeg holder mest af. Skiløbning er almindelig i Sydgrønland, hvorimod den ikke kendes i Nordgrønland, hvor der ikke er videre nedbør, og den sne der kommer bliver hård som is. Det omvendte er tilfældet med slædekørslen.

I Nordgrønland må post besørges og al færdsel, undtagen de par måneder vandet er frit, ske pr. slæde, det er en nødvendighed deroppe. Her i Sydgrønland sker postgang pr. kajak. Fangsten fra kajak kan foregå en betydelig længere tid af året end nordpå, så her har grønlænderne aldrig brugt hundeslæde, men de danske, som er forflyttet nordfra sydpå, har, hvor det kunne lade sig gøre, vedligeholdt denne fornøjelse. Har vi her i Sydgrønland vores sommerglæder, udflugter i konebåd (skovture) og mangen gang kan tage os en lur i den bløde lyng, så har de i Nordgrønland deres vinterfornøjelser, idet kolonierne ligger så nær hinanden, at de danske det meste af vinteren rejser rundt hos hinanden og således ofte har store selskaber; deroppe kender de hinanden allesammen.

Her ved Frederikshåb findes af danske: præsten med kone og 2 børn (4 og 1 år gamle), bestyreren med kone og søn (5 år) samt min ringhed. Det er jo ikke mange, men ved enkelte kolonier kan der være færre; ved Holsteinsborg f.eks. findes ingen præst. Dennes heroppe så vigtige gerning udføres af en kateket, og der er kun en bestyrer og en volontør . . . Af læger holder handelen (eller staten) kun 3, nemlig ved Julianehåb, Godthåb og Godhavn; kryolitbruddet ved Ivigtut har nok en læge, men denne er ikke forpligtet til at tilse grønlænderne. Endvidere bor her 2 inspektører, Sydgrønlands i Godthåb og Nordgrønlands i Godhavn. De fleste danske findes i Julianehåb, Godthåb og Godhavn, hvor der er bestyrer og assistent, begge gifte, samt volontør, og for de 2 koloniers vedkommende som alt meddelt inspektørerne, som også er gifte, og lægerne og præsterne, som alle er gifte; når dertil så kommer at familier med større børn må holde lærerinde, kan der jo blive ikke så få. Når nu bare

menneskene var som de burde være, så kunne der jo være meget morsomt heroppe, men som oftest er der krig over hele linien. Missionens og handelens folk kan næsten aldrig enes; det er så fjollet indrettet at den enes regnskab griber ind i den andens i stedet for de burde have det hver for sig . . .

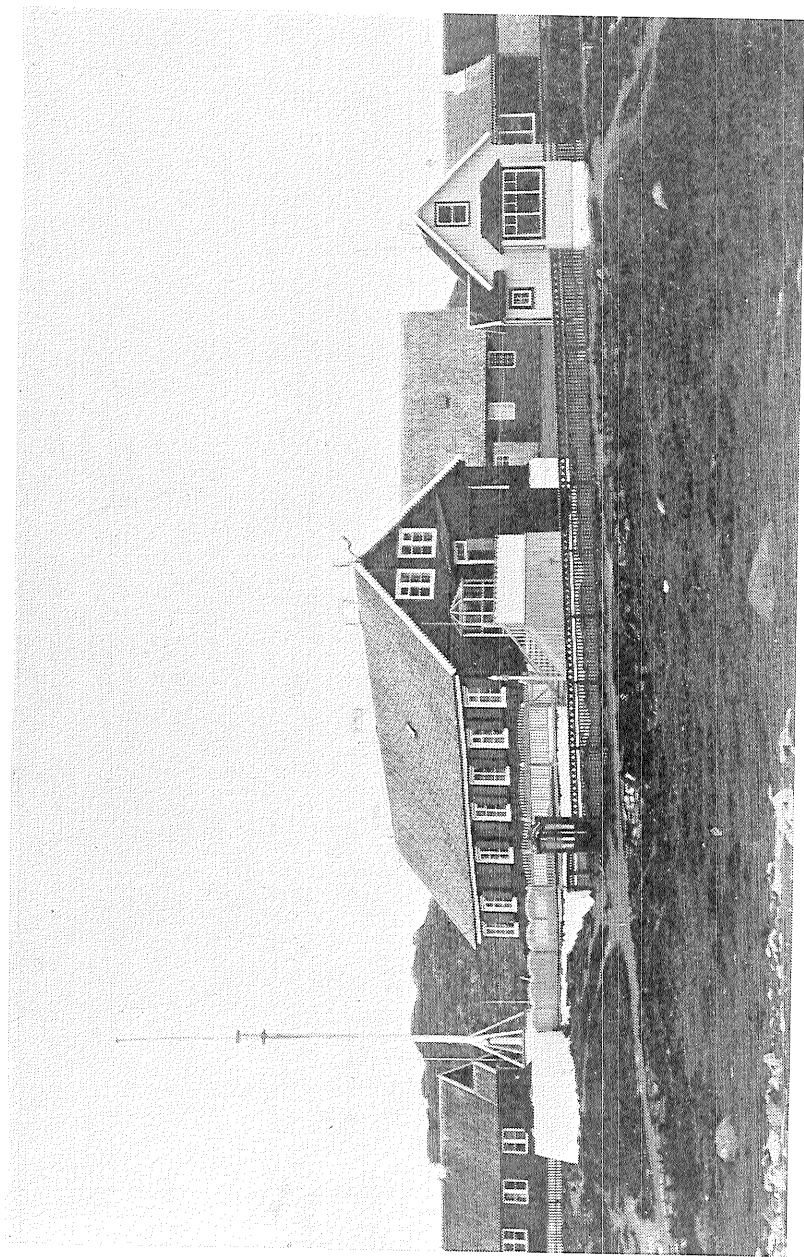
Så kommer der den store standsforskel mellem volontør, assistent og bestyrer. Om bestyreren er den skrupgaleste person, der kan tænkes, er hans mening dog den eneste rigtige; lige meget hvad der kommer i vejen, så har bestyreren ret, i hvert tilfælde får hans undergivne aldrig ret, om de også står med de bedste beviser. Kommer grønlænderne for at sælge kød, fisk, tæpper o.a., så gælder det først og fremmest bestyreren; trænger lejligheden til eftersyn, eller man på anden måde har hjælp nødvendig, kan man være sikker på, at håndværkerne ikke har tid, medens de, når det gælder bestyreren, har tid til alt muligt. Det gælder for en bestyrer at vise hvad han er, at man har respekt for ham, og om det kun drejer sig om at lave spyttebakker, så skal bestyrerens være 2 tommer større end assistentens; d.v.s. det er nu løgn, men mange steder er forholdene således, at denne lille vittighed i virkeligheden var mulig.

Jeg har nu langtfra nødvendig at klage, den bestyrer jeg har er så flink som nogen kan være; det samme må jeg sige om hans kone og præstefamilien. Jeg får min kost hos bestyreren (ekstra god), tøjet vasket og vedligeholdt, og min lejlighed (3 værelser, køkken, fadebur, loft, kælder, skabe og Gud ved hvad) renligholdt for 36 kr. pr. måned. De tjener skam ikke mange penge på mig, jeg spiser godt, og nu i dag har jeg til middag spist 2 portioner risengrød samt 2 stegte ryper med sovs og kartofler; jeg sidder også med en pibe i munden,

→

Parti fra Frederikshåb 1927. Bestyrerboligen var opført 1839. Her havde Sofus Jensen sin lejlighed på tre værelser og birum. I baggrunden bag bestyrerboligen ses butiksbygningen, hvis udseende ikke har ændret sig siden århundredskiftet. — A. C. Rasmussen fot.

Frederikshåb 1927. Behind the administrator's house (foreground), in which the writer of the letters lived, the store of the settlement.

ikke fordi jeg holder så meget af at ryge pipe (tobakken er for stærk), men fordi det er en nødvendighed.

Om morgenen kl. ca. 7 kommer Malene, således hedder den tjene-
 nende ånd her i huset, ind med min the og mine kamikker (fodtøj),
 tænder lampen, stiller den hen på bordet, så jeg kan nyde min the
 på sengen og læse aviser, bøger o.a., og fyrer i kakkelovnen således,
 at der er varmt når jeg står op. Klokken er gerne henad 8, når jeg
 letter mig; jeg vasker mig, syr knapper i bukserne (under skiløbning
 går der ofte en knap), går så ud for at kigge på termometret (jeg
 fører nemlig vejrjournal), hilser på folkene, klapper hundene (vi
 danske har tilsammen 16 stkr.), går sådan og lufter mig lidt til fro-
 kost kl. 9.30. Vi spiser så godt som altid varm frokost med lidt smør-
 rebrod efter, drikker os en snaps eller to (med bitter i) og vort gode
 grønlandske øl, drikker kaffe og får en lille sludder. Efter frokost ar-
 bejder jeg gerne på forskellige regnskaber, handler i butikken til
 kl. 12 og er så for det meste ude på ski eller kører med hunde lige
 til middag kl. 15.30. Efter middag atter kaffe med en lille sludder,
 hvorefter jeg går ind til mig selv for at skrive breve til familie og
 bekendte, repetere mine omtrent glemte skolekundskaber, læse grøn-
 landsk og i den senere tid endvidere for hver dag at arbejde en time
 med en ung grønlænder, som skal oplæres til udstedsbestyrer, og som
 jeg har påtaget mig at undervise i regning, skrivning og regnskabs-
 føring. Kl. 20.00 drikker vi the med et stykke ostebrod, og jeg bliver
 da gerne inde hos familien for resten af aftenen, som altid går så
 hurtig for mig. I vinteraftener læses alt hvad der kan overkommes;
 Baumann havde fra Ivigtut, hvor han sidste år var kontrollør, en
 mængde bøger med sig hertil, ikke knaldromaner, men rejsebeskri-
 velser, samfundsskildringer, skuespil og fortællinger af svenske, norske,
 russiske, tyske og danske forfattere, lutter gode bøger; vi skiftes til
 at læse højt og tager os gerne samtidig et glas sodavand med kognac
 for at holde den gående. . . . Endvidere synger og spiller fru Baumann
 ganske brilliant, er munter og elskværdig og er lige så omhyggelig
 for mig, som det kunne være mor hjemme. Hun kom op til landet
 som lærerinde for sin fætters børn, fætteren var dengang læge ved

Danskere på Grønland. Kolonibestyrer i Godthåb, Brummerstedt, fotograferet omkring 1891 sammen med daværende assistent, senere bestyrer i Frederikshåb, G. Baumann og fru Sofia, født Binzer. Baumanns sidder t.v. i billedet. – Godthåbs photographiske Anstalt fot.

Danes in Greenland about 1891. To the right Mr. Brummerstedt, the administrator of the settlement Godthåb, to the left his assistant G. Baumann, who later became the administrator of Frederikshåb and the employer of Sofus Jensen.

Godthåb, og blev efter 1/2 års forløb forlovet med Baumann, som den gang var volontør der.

Som sagt, aftenen går hurtig og behagelig, og da ingen her er natteravn, er den almindelige sengetid 10-10 1/2 aften. – God søvn, mageligt arbejde, 3-4 timers daglig færden på ski, god mad, godt humør, – er det så underligt, at jeg føler mig som et helt andet menneske?

I butikken handles med urtekram, manufaktur, isenkram, ler-,

glas-, porcellænsvarer, rebslagerarbejde, tømmer o.m.a. Vi indhandler spæk, lever, skind, fjer o.a., som der er faste priser på. I den gode fangsttid, desværre kun om foråret, er det almindeligt, at en fanger kommer med 150-200 pund spæk, som han får 4 øre for pundet af. Det er mange penge for en grønlander, 6-8 kr., egentlig for mange, for letsindige som de er, hylder de alle det samme princip at bruge hver en øre så hurtigt som muligt. At gemme noget til vinteren, enten af fødevarer eller penge, kan man ikke få dem til, skønt de hver vinter får det samme smæk, en lang sultekur og fugtige, kolde hytter. Nå det kommer jeg nu ind på senere.

En god dag på forsommeren går handelen i butikken som følger: En times tid efter at der er ringet til handel begynder butikken at fyldes af for størstedelen kvinder og børn; det er heroppe som hjemme hvor folk heller ikke kan komme før henad den tid der skal lukkes. De har alle penge mellem hænderne og køber ind rask væk, først og fremmest tobak og kaffe, som de er meget forfaldne til. En almindelig handel: en dame kommer med snottet ned i munden, hele hovedet glinser i fedt, håret stinker af urinen det er vasket i, hele klædedragten er om ikke dårlig så møgbeskidt, særken så mørk som en gulvklud, sådan en levende møgkule kommer med næven fuld af penge grinende over hele ansigtet og forlanger 1/2 pund kaffe, for 5 øre ærter (bruges som løvetand), 1/2 pund kandis; „værs'go“ siger jeg, „kupanak“ (tak) siger hun, men står ellers ganske rolig og griner over hele ansigtet; „vil du ikke have det?“ spørger jeg så. Jo naturligvis vil hun have det, men hun har ikke noget at tage det i; hun forsøger at låne et tørklæde, men ingen kan undvære et, og så bestemmer hun sig til at købe et lomme-tørklæde til 24 øre. I det ene hjørne kommer kaffe, sukker og ærter mellem hinanden, så køber hun 2 potter byggryn, 1 pot ærter og lidt laurbærblade (som kogt sammen med sælkød giver en velmagende ret der kaldes „suasset“), 1 pund skonrogger (brød), skråtobak, røgtobak o.a., som alt sammen blandes i det øvrige af tørklædet. I et par hjørner, der bliver tilovers, køber hun så hagl, krudt og fænghætter. Nu vil den underlige skæbne, at hun har penge endnu at købe for; de regner meget dårligt

Butikken i Frederikshåb. Selvom billedet er taget i 1937, har hverken interiøret eller varelageret skiftet karakter, siden Sofus Jensen her betjente sine kunder. – J. V. Helk fot.

Interior of the store at Frederikshåb, of which Sofus Jensen was in charge. – Photo from 1937.

og betaler ikke mere end én ting ad gangen og er aldeles ude af stand til i forvejen at regne ud, hvad de skal eller kan købe. Hun begynder så med at forlange synåle, knapper, sytråd, bændler og andre småting, til hun lige med ét kommer i tanke om, at hun vil lave vælling; så køber hun 1 1/2 pd. ris, 1/4 pd. rosiner og 1/4 pd. svedsker og, for at have noget at tage det i, 2 eller 3 alen stout, som altid kan bruges. Endnu har hun et par øre at købe for, men da hun ikke véd noget nyt at forlange, begynder hun forfra med kaffe, sukker osv. til hver en øre er brugt. – Vi behøver ikke at reklamere for butikken, de køber glade alt hvad pengene rækker. – Den egentlige handelstid er fra 10-12, men om sommeren er den mange gange fra 10-4 eller mere, når de f.eks. har fanget hval, og de står da så mange, der kan være uden for disken, leende, snakkende, fløjtende

og syngende, råbende i munden på hverandre; rive vittigheder af sig gøre de i ét væk, og hvad mere de rive af sig, en ganske nederdrægtig bunke småfjerter, så man til tider bliver helt fedtet i munden.

Det er nu noget man vænner sig til, og har man først gjort sig fortrolig med de uundgåelige gener, kan man endog føle sig tiltrukne af folkene. De er alle uden undtagelse livlige og glade, oplagt til kommers, når det skal være. Her på Vestkysten findes ikke længer nogen ægte grønlandere, skibsbesætninger og danske, som bor heroppe, har i forening bragt en blanding frem, der ganske vist er ikke så lidt kønnere end den oprindelige befolkning, men som langt fra kan måle sig med denne, hvad moral og kraft og dygtighed som fangere angår. I tidligere tid før kristendommen indførtes, levede de et rejseliv, idet de flyttede, efter som fangsten viste sig de forskellige steder. De havde således ikke lejlighed til at opføre solide huse, som de nu har, men boede for det meste i telt sommer og vinter, og deraf fulgte så også, at kun de kraftige individer kunne trodse det barske klima. Samlivet var mønsterværdigt. Ganske vist dræbte man de svagelige børn og de gamle, der ikke kunne mere, men det var en nødvendighed; de giftede sig mangan gang alene, fordi en fanger ikke kan undvære en kone, men samlivet var kærligt, og børnene bliver som de vordende forsørgere opdraget med særlig omhu og (som den dag idag) uden nogensinde at få prygl. Hvad de fangede var fælles, de delte troligt med hverandre, så længe de havde noget; klæder manglede de aldrig, de syede deres dragter af skind, som de fik af sæler og fugle; der var i det hele taget ikke forskel på nogen, de var alle enten lige rige eller lige fattige. Hvad fangstredskaber og befordringsmidler angår stod de gamle grønlandere vel højst af alle naturfolk; de haves nok ligeså gode nu, men riffel og haglbøsse bruges nu altid.

Først kom missionen og af hensyn til missionærerne bød den, at de skulle bo på samme sted, uden hensyn til, om der blev fangst eller ikke; så kom handelen med alt sit ødelæggende kram, og siden er det gået ned ad bakke. Før havde de levet lykkelige og tilfredse, nu kan de aldrig få nok. De sælger alt hvad de erhverver, skind, spæk

og fjer, for for pengene at købe butiksvare; om det så er klæde-
 dragten, så er de gået ud af deres gode skind, bogstaveligt talt, og
 syr tøjet af bomuld, shirting og hvad andet vi har. Når en fanger
 nu til dags kommer ind til kolonien fra en eller anden boplads, f.eks.
 nu vinterdage, så er hans dragt gamle slidte sælskindsbukser, så med-
 tagne, at blæsten endog trænger igennem dem, en gammel uldtrøje
 eller „islænder“, dækket af en tynd bomuldsanorak (trøje), og ellers
 intet, der skærmer ham mod de 20-25° kulde, det mange gange har
 været. Vi har haft flere tilfælde, hvor vi har måttet forbarme os
 over sådanne „fremmede“ og ladet dem stå i køkkenet for at de
 kunne komme til kræfter; de har været så medtagne, at de dårligt
 har kunnet føre maden til munden. Den nød kendte de dog ikke i
 gamle dage. Skønt det gennemgående er de dårligste fangere, der
 bor ved kolonien, er de dog bedre klædte end ude ved bopladserne,
 om ikke meget solidere, så dog nettere, idet de ved stadig at omgås
 de danske bliver forfængelige.

Hvad „kivfakkerne“ angår (de faste arbejdere i handelens tjene-
 ste), da har de deres faste løn som udbetales til dem hver 14. dag, så
 de har penge hele året rundt; ganske vist er lønnen så ussel, at kun
 staten kan tænkes at lønne således, men alligevel, som grønlænderne
 nu engang er, klarer de sig bedst på denne måde. Fangerne kan i
 gode år tjene det dobbelte af en „kivfaks“ lønning, men han tjener
 alle sine penge på en kort tid (foråret) og lever i den tid morderlig
 højt, f.eks. drikker 4-5 mennesker mageligt 1/2 pd. kaffe om dagen
 og indtager den øvrige føde efter samme målestok. Endvidere be-
 nytter han den tid til at forbedre sit hus ved at lave nye døre eller
 nyt tag, da han regelmæssigt hver vinter bruger af nævnte ting til
 brændsel uden at tænke over den sørgelige gevinst (kulden lige ind
 i huset).

Men nu skal du høre lidt om klædedragten for dog at få noget af
 alt denne gang. Her som hjemme er kvindfolkene det værste rak på
 Guds grønne jord, de kan mageligt bruge alt, hvad manden tjener,
 til pynt. At de kan være møgbeskidte og utroligt lasede, skrev jeg før,
 men de kan også blive så nydelige i pynten, at ikke noget andet land

har så smuk en nationaldragt som kvinden her i Grønland. Ved højtider, konfirmation, barkedåb, bryllup og andre festligheder bruger de denne dragt, og gemmer den ellers meget omhyggeligt.

Håret er sat stramt op i en top, så stramt at huden sidder i folder, og da det bæres således fra 4-5 års alderen, er følgen, at de fleste bliver skaldede i 35-40 års alderen, en alder, som aldeles ikke er alder hjemme, men som heroppe (hvad håret angår) er en høj alder. De unge piger og pebermøer bruger rødt silkebånd om hårtoppen, de unge koner og gamle med bruger blåt do., enkerne sort, og dem der er kommet galt afsted uden for ægteskabet (i missions sproget „har syndet svarligen“) grønt do. Man kan således altid se, hvem man har for sig. De nævnes rødtoppe, grøntoppe osv., og grøntoppene sætter de danske mest pris på, de er som regel de mest opvakte og er udmærkede som tjenerinder. Præsten her har en meget dygtig kokkepige, som en gang har været uartig. Om hovedet bærer de silketørklæder, de ældre sorte, de yngre brogede. „Timiakken“ (trøjen) er en pels af edderfugle eller alkeskind, med dunene indad og et overtræk (anorak) af uldent smukt mønstret tøj, atlask, fløjel eller silke; på selve „timiakken“ er endvidere hals- og armelininger af sort glathåret hundeskind. Benklæderne er korte og hverken til at binde eller knappe; de når dårligt op over hofterne (noget de nu helt mangler) og rækker kun ned til ovenfor knæet, og de holdes kun oppe ved at slutte fast overalt. De består af de smukkeste spraglede sælskind og er fortil broderede meget smukt og indsyet med strimler af hvidt ren- eller hundeskind. Fodtøjet kaldes kamikker og består af strømperne (sælskind syet med hårene indad) og den egentlige støvle eller overtrækket, der er sælskind befriede for hårlaget og så

→

Som Ellen fra Jakobshavn så den festklædte grønlænderinde ud omkring år 1900. Fra perlekraven over den ternede anorak med det blomstrede silkebånd omkring midjen, ned over de korte, rigt broderede, benklæder og kamikker illustrerer dragten nøje Sofus Jensens beskrivelse. — Dr. Bentzen fot. 1901

Ellen, a young Greenland woman from the settlement Jakobshavn, 1901, dressed in the typical festive dress described in the letters.

rigelige, at der i foden mellem den og strømpen kan være et godt lag hør eller lyng. Disse kamikker kan være lange, så de går op over knæet, og er da farvede blå eller røde og broderede lige fra tåspidsen og op; eller de er syet, så strømpen går op over knæet, og kantet med sort hundeskind, medens overtrækket kun når til knæet og er garvet snehvidt; selve knæet dækkes af blonder eller udhugget shirting, bag hvilket der er forskellig farvede silkebånd. Hertil kommer endvidere, at de unge piger bærer en svær halskrave af perler sat sammen i de smukkeste mønstre, og de bærer alle brede, helst blomstrede, silkebånd på kanten af deres overtræk (anorakken). Det er en dragt, der er lige så dyr, som den er smuk, men råd til 1/4 pd. grøn sæbe har de sjældent. Hvor man kommer til at se særken, er denne altid en mærkelig kontrast til det øvrige.

Mændene kan også være pyntede, men dog ikke så flotte. Mærkelig nok bruger de ikke benklæder af skind til stads, de lader dem sy af kirsej eller vadmél. Timiakken er den samme som kvindernes, men de har en hætte til at slå op over hovedet. Kamikkerne er kun korte, som almindelige fjederstøvler, og kan være brune, blå eller hvide og uden broderi. Børnene er fra ganske små klædte som de voksne.

Det er som sagt kun ved festlige lejligheder de er i stadsen, men så får vi også set hver enkelt, idet de efter gammel skik alle møder hos os danske for at trykke vore hænder og ønske os til lykke; ved sådan lejlighed „gir vi den ligesom majestæten på Maltenborg“. – Det er gennemgående små, men velklædte mennesker, og de fleste endda kønne. Vor formand, der tillige er smed, er gift med en virkelig skønhed med et fuldstændigt italiensk ansigt. Sort hår, store brune øjne, sorte øjenbryn, den nydeligste profil og med et sjældent elskværdigt og klogt udtryk, og hvad der gør det helt godt, hun bærer håret som de danske. En anden ung kone ligner fuldstændig en lille bondepige hjemme (hun hedder Maren); hun har mørkeblå øjne og blondt hår, er lys i huden med røde kinder. En tredie ung kone er mere grønlandsk end de ovenfor nævnte, men ikke destomindre en ejendommelig skønhed, med et sjældent elskværdigt og, hvad

der er sjældent blandt grønlandere, frimodigt væsen. Det er egentlig de unge koner her, der er de kønneste. Af unge piger 17-22 år findes kun tre, men de er heller ikke udsatte for at blive gifte. Mændene her er gennemgående ikke så smukke som kvinderne; det kan også være, at glansen skjules af det dårligt passede hår og skæg. Mens mændenes gang ligner vor, kun at benene er ligesom lidt slatne af at sidde i kajak, er kvindernes meget dårlig; jeg ved endnu ikke hvad grunden er, om det er kravlen på fjelde eller den lange vinter siddende inde ved sytøj, men de går med fødderne indad og krumme ben som et menneske, der bærer en tung byrde, eller, hvis de går på lige vej, som en and. De er dog ikke svage i benene, og de kommer i en utrolig hurtig fart op og ned ad fjeldene, selv på stejle steder, hvor vi andre kører på rumpen.

De danser ganske brillant og er meget udholdende, der er ikke noget der hedder at blive svimmel, og dans og sang er noget der hører med til festerne heroppe. Nu i vinter har ingen råd til at holde fødselsdag, ja ikke engang lyst, så sløjt er det, men fra april måned, når fangsten begynder, og til julen over kan jeg godt regne med dans hver fjortende dag eller mere. Der bliver danset ved højtiderne, på de danske fødselsdage, når der bliver fanget hval (i sommer), når der er skib på havnen og ved flere andre lejligheder. Om sommeren i godt vejr dances der på vejen langs havnen, i dårligt vejr og vinterdage i tømrværkstedet. Grønlandernes dans kan jeg ikke stå for, skønt vi mangler musik og godt dansegulv. Musikken her er kun 2 harmonikaer og en violin, vel at mærke, når den ikke er itu; for det meste må vi nøjes med harmonikaerne. Da jeg kom, havde vi 2 violinspillere, hvoraf den ene var meget musikalsk, desværre er denne nu blevet udstedsbestyrer og er rejst med den bedste musik.

Jeg vil beskrive dig dansen i værkstedet ved et gilde vi havde 2. nytårsdag. Værkstedet var ryddet, en stor kasse lagt over 2 tønder og det hele dækket af et stort flag, to stolper midt i værkstedet var omvundet med flag og på hver anbragt 4 lys, det øvrige bjælkeværk dækket af enebærkviste, ca. 70 små flag og vimpler ophængt på passende steder, fire andre steder hver 2 lys (ialt 16). Det blev et vir-

keligt smukt arrangement, grønt og flag på bjælkeværket til de kridhvide vægge. Det er nok bedst, du får at vide, hvorfor det var fest. Efter gammel skik (vi har i Guds velsignelse af gamle skikke og vedtægter) giver bestyreren et gilde for kivfakkerne, som bliver beværtede med mad og drikke. Bestyreren gjorde et større nummer ud af festen; alle kivfakkerne samt kateketen, forstanderen og formanden for hvalfangsten fik brune bønner og flæsk, øl, snaps, æbleskiver og punch, ovenpå det hele en god kæfert. Alle øvrige mænd og kvinder fik hver en kop kaffe og for damernes vedkommende 2 kager, endvidere hver 4 glas øl og mændene en snaps, alle børnene hver et lille rugbrød. Fra kl. 3-5 dans for børnene og fra 6-12 dans for voksne. Hele aftenen til kl. 9 måtte jeg agere vært, idet kaffe, øl og snaps blev udskænket i min lejlighed. Under et ophold, kaffekedlerne var tømte og bragt over i smedien for at fyldes, sang de stemningsfulde gæster „Der er et land, dets sted er højt mod Norden“ og det endda flerstemmigt. Kl. henad 10 var jeg ovre at danse. At der var stemning kunne vi høre på lang afstand, og det viste sig, da jeg kom, at alle, der på nogen måde kunne røre sig, var med i dansen. Musikken klemte på af alle kræfter og de sidste revymelodier, fædrelandssange, gamle hollændere og engelske reel, sekstur, 8 mands tur, fangedans o.m.a. gik med liv og lystighed. Komiske masker manglede heller ikke, vi lavede masker og klædte os ud det bedste vi kunne. Da der stadig blev trådt sne ind, så gulvet blev slibrigt, måtte vi strø sand på. En af de kæfererede kivfakker ville vise sig tjenstvillig, men tog i sin omtågede tilstand fejl og slog uden at blinke 2 pd. oliemaling ud på gulvet; var der ikke jubel før, så blev der det nu, og særlig da synderen bagefter trillede om i sølet, før det var helt af gulvet. Man danser heroppe så sveden hagler af en, og jeg dansede vals, polka, mazurka o.m.a. til der ikke var en tør trevl på mig. Det er en sand fornøjelse at danse med de grønlandske piger og da særlig vals, som jeg har lært heroppe, der er ikke noget at slæbe på, man danser næsten uden at holde på sin dame. Man ler og sludrer rask væk under dansen, puffer til hinanden og har megen morskab af at forstyrre hinanden, men rigtig skal man danse, ellers vil damerne ikke mere.

Dansen er søfolkernes erstatning for den hårde tid herop, og der danses i skibstid hver aften. Det er ved sådanne lejligheder vi får „de sidste nye“, som grønlænderne straks tilegner sig og kører på i den første tid efter at skibet er gået.

Sang er noget grønlænderne sætter megen pris på, og musikalske som de er, lærer de meget hurtigt enhver ny melodi, der kommer herop. Jeg tror næsten de er fødte harmonikaspillere, for under dansen skiftes de til at spille, både mænd og kvinder, og vil man live lidt op i musikken ved at give en snaps, er der gerne en halv snes stykker der har spillet. Alle sange synges flerstemmigt, og de er selv i stand til, endog særdeles godt, at danne understemmerne. Deres salmer og koraler lærer de 4-stemmigt af kateketen og synger disse for os ved højtiderne. Juleaften overværede jeg evangeliets oplæsning for grønlænderne, og der blev da sunget både med og uden orgelspil, så smukt og stemningsfuldt, at man ingen steder hjemme hører noget så godt. Juledags morgen, mens jeg lå i sengen og nød min the, stillede det egentlige sangkor, ca. 40 mennesker, uden for mine vinduer og sang de smukke julesalmer. Det var mørkt, men klart frostvejr, hvor det bliver lydt ude, og de klare, friske stemmer klang godt og satte mig i en julestemning, jeg aldrig før har kendt.

Ja gamle dreng, nu får du ikke mere før måske næste år. Brevet er ikke omhyggeligt skrevet, men der er dog tænkt på dig under dets tilbliven. Første år er alt nyt, og man vil jo gerne meddele alt til hver enkelt, og det er ikke noget lille arbejde, det kræver i hvert tilfælde tid, og heroppe synes jeg denne er kostbar, den går hurtigere end nogensinde før. Kan man undvære teater, koncert o.a., kan man leve lykkeligt og tilfreds heroppe, jeg savner intet og ønsker intet udover, at alle andre må være i stand til at leve så lykkeligt og tilfreds, som jeg nu gør det.

Jeg sender dig mine bedste ønsker og håber at høre godt nyt fra dig, det vil altid glæde mig at få brev fra dig.

Lev vel
din ven
Sofus Jensen

Frederikshaab, den 1. september 1900.

Kære ven!

Gud ved hvor lang tid siden det er jeg skrev til dig . . . Jeg har været meget doven til at skrive i år, og så har sommeren været for god til at være inden døre, så mit arbejde har jeg besørget om aftenen, som jeg ellers benytter til brevskrivning. Endvidere er jeg gået glip af et par postlejligheder, idet jeg 2 gange har været på rejse til vore udsteder. – Der er også en anden grund, en tid går solen ned så ubelejligt, at der er for sent at tænde lys, man gider ikke rode med tranlamperne, når der kun er en time til sengetid og i skumringen kan man ikke udrette noget. Nu i aften, når jeg skriver til dig, har jeg tændt lampen kl. 7 . . .

Nå nu noget om forholdene her ved kolonien. – Denne, der er bekendt for sin ubehagelige sommer med megen tåge og rå klam luft, har hidtil ikke nær svaret til sit rygte, heldigvis. Ganske vist går vi ikke fri for tågen, vi har den af og til, men dog mest morgen og aften, således at det det meste af sommeren snarere har været for godt end for dårligt. Vi har haft mange rare ture, bestyrerens og jeg, ude mellem fjeldene; vi går nu så vidt muligt hver dag en lille tur navnlig for fru Baumanns skyld, hun lider nemlig meget af nervøs hovedpine og trænger til al den bevægelse hun på denne måde kan få. Søndage og enkelte andre dage tager vi os en længere tur, helst allesammen, hvis vi kan for arbejdet, og vi nyder da den stadig lige interessante natur, plukker bregner, blomster og bær, hvoraf her findes blåbær, der er langt mere velsmagende end hjemme, og krikke-do. som jeg først tog for muldebær og troede de kunne syltes, hvad jeg nu til min store sorg erfarer ikke lader sig gøre. Krikkebær er i så store mængder, at man måtte ønske det var muligt at sylte dem og sælge dem hjemme, – i slet så store mængder findes blåbær ikke, men her er dog mange af dem, og i hvert fald, hvor man så end finder på at hvile sig på sine ture, kan man læske sig på de saftige bær. Hvis man ellers kan være i fred for myg, så er et lille hvil med blåbær og frisk elvvand en nydelse; man daser i den bløde lyng, taler om nyt og gammelt, hvad man har hørt fra hjemmet, og hvad avi-

Udflugt med konebåd. Traditionen tro sidder kvinderne ved åreerne. Manden fungerer som styresmand. Konebådens konstruktion, skind syet over et skelet af træ, ses tydeligt på billedet. Efter den tætte tåge, der hviler over landet i baggrunden, at dømme, kan båden godt befinde sig nær Frederikshåb. – Ministeriet for Grønland fot.

*The "umiaq", the women's boat, transport craft along the Greenland coasts.
Made of sealskin, sewn together, on a wooden frame.*

serne har bragt af vigtigt nyt ude fra den store, urolige verden. Medens vi i ca. 20° varme undgår at komme til fjelds, så morer vi os med i mere passende temperatur at kravle op og ned ad dem, og særligt morsomt er det da at rutsje ned ad en lyngbeklædt bakke, – man skal ikke have sit gode tøj på til sådanne ture, det er lige så ofte vi er nødt til at rutsje på sten.

Vejrliget er slet ikke så galt her som du måske tror, vi ligger vist ikke højere end Kristiania, men vi har meget is langs kysten det meste af året, og den gør det køligere end her ellers ville være. Vi har det meste af sommeren ca. 3° varme morgen og aften og 15-20° ved middag. Sidste vinters højeste kuldegrad var 22°, så lav temperatur

kan vist også observeres hjemme. Den tid af vinteren hvor solen varmer godt, f.eks. søndag d. 18. febr., kan vise 13° kulde kl. 8 morgen og 12° varme kl. 12 middag, så man har forskellige kvaler; man fyrer i kakkelovn fra morgenstunden, og må lade det gå ud for ej at få det for varmt midt på dagen, og så igen fyre henad aften. Går man ud på ski en sådan dag, må man skifte undertøj helt igennem, og jeg har endog fundet anledning til at hælde hele vandkandens indhold ud over hovedet for at få sveden rigtig af kroppen. Hele vinteren igennem bruger jeg dobbelt sæt undertøj om ugen for stadig at få tørt på, når jeg kommer hjem. Den megen vask tager på tøjet, men herregud, det skal jo alligevel ikke vare evigt.

Vi har alle været en tur i sommer pr. båd ind i fjorden bag kolonien, hvor grønlænderne var ifærd med at fiske anmagssætter. Disse småfisk (lodder) kommer på en bestemt tid og i så store stimer, at de øses op med net på lange stænger i konebåde, for så at henlægges til tørring på klipperne, – de udgør i fleste tilfælde vinterforrådet og er således af stor vigtighed. 3 timers roning bragte os til stedet, og vore telte, soveposer, madkasser m.m. kom i land. 4 telte blev rejst, et til mandskabet, et til præsten og hans søn, et for Baumann, hans kone og søn, og et for mig. Præstens kone egnede sig ikke til at komme med. Med de telte, der i forvejen var rejst af grønlænderne, dannede det hele en lille lejr. Samtlige landligere mødte naturligvis for at hilse på os, og Baumann glædede dem med at give kaffe og cigarer. Vi spiste os en ekstra god middag, hvorefter præsten holdt gudstjeneste. Prædikenen forstod jeg ikke et kvæk af, men så meget desto mere fornøjelse fik jeg af de flerstemmigt sunne salmer, der lød ganske brilliant i den stille aften. Efter endt gudstjeneste og aften the gik vi mandfolk rundt på fangstpladsen, beså udbyttet, der dels lå i små bunker, d.v.s. var tørrede, og dels lå spredt ud på de nøgne dele af fjeldene, så store partier af disse strålede af sølv. Desværre blev aftenen fordærvet for os af en tyk råkold tåge, ellers var vi taget med en tur ud at fiske. Næste dags middag afrejste vi igen, og blev fulgt ned til båden af hele befolkningen.

Fangede anmagssætter lægges til tørring et sted på vestkysten. Mange steder optræder disse sildelignende fisk på en bestemt tid om sommeren i så store mængder, at de med ketsjere øses op i bådene. Stednavnet Angmagssalik på østkysten betyder således stedet, hvor man fanger anmagssætter. – Dr. A. Bertelsen fot.

The anmagssats, small fishes, were caught in summertime and were laid out to dry on the rocks, for use during the winter.

Du tror naturligvis, at det må være en tarvelig fornøjelse og give os en del bryderi, som når man hjemme tager afsted med madkasse, men tro ikke det. Her i landet har vi fremmede en tjener på hver finger, bestyreren har kok og tjenerinde, jeg har tjenerinde, og

præstens har af og til 3 do. og ellers springer enhver grønlander for én så snart der er noget man ønsker, vel at mærke, når han tror han kan tjene noget ved det. På en sådan tur som denne var vi i koloniens rejsebåd, – kateketen var styrer og til roere havde vi Baumanns pige, kokken og hans kone, to unge koner og en ung pige; desuden ledsages man altid af en kajakmand, der i tilfælde af is, skær og grunde leder vejen for båden. Alle disse mennesker er tjenende ånder, de rejser teltene (her til lands et stort arbejde, da bardunerne må holdes af store sten, der først skal samles, man kan ikke slå pæle i klippen), de henter vand, kokken laver mad, mens pigen dækker bord, de andre sætter kasser og kister om bordet, så man kan sidde bekvemt, de slår sengene op og lægger soveposerne til rette o.m.a., man har ikke spor at røre sig til. Der tages af bordet og sættes i orden, laves til til næste dag, man får sin morgenthe og brød på soveposen, alt uden at husmoderen behøver at tage en hånd med. Man bliver i høj grad forvænt heroppe, man ikke så meget som passer sin kakkelovn, ja, om jeg så ikke gad skrive mine breve selv, kunne jeg få vor flinke udligger Jonas til at skrive et fejlfrit brev efter diktat.

Hvis jeg ikke har omtalt Jonas før, så er han en grønlander, der er ualmindelig godt opvakt, og som er oplært til udligger, – han aflagde et fuldstændigt fejlfrit regnskab, endda på dansk, for udstedet Avigait, som han passede sidste år. Desværre er der til vort sydligste udsted udkommet en dansk mand, så Jonas, som den yngste, må holdes her ved kolonien indtil videre; han er 5. mand til vore 4 udsteder. Her ved kolonien gør han god gavn, og i disse dage, hvor jeg er alene om at styre hele kongeriget (bestyreren med familie er på en 3 ugers rejse til Ivigtut), klarer han butikken og fører sin part af regnskabet til stor lettelse for mig.

Kolonien har især været besejlet af 3 skibe; desværre var jeg på rejse da skib nr. 2 var her, men til gengæld havde jeg megen fornøjelse af nr. 1, brig „Constance“. Denne føres af en københavner, William Jensen ... 1. og 2. styrmand var ualmindelig pæne folk, fikse og belevne. Passagererne var en pastor Sørensen, hans kone og 7 børn

samt en ung, nydelig lærerinde, som skulle til Julianehåb, – de var i land hver dag, mens vi lossede og ladede.

Skibet blev råbt an kl. 8 aften og lodsens tog straks afsted, lidt senere måtte hvalslupperne ud for at bugsere det ind, og med disse nåede vi skibet kl. 11 aften (jeg tog med) . . . Vi havde naturligvis liv på havnen de dage; forholdene tillader ikke skibet at forløje ved vor ladebro, ved lavvande ville det kæntré, om det kom så langt ind, men det må så ligge for anker og forløjes i klipperne. Skibets storbåd og vor do. må da ros frem og tilbage med lasten, og hertil og til at bringe varerne under tag har vi så foruden skibets og vore egne folk 10-20 lejede, og disse er for det meste kvinder, idet fangerne tager ud på fangst i godt vejr. Til sådant arbejde er kvinderne at foretrække, de driver ikke og har mere udholdenhed end mændene, og så er de så glade som dagen er lang. Ved kullemping kan de gå hele dagen og endda danse deres 4 timer om aftenen. Her danses så vidt muligt hver aften i skibstid og de nye melodier er på programmet hele aftenen, – for det meste kan en af besætningen spille harmonika. Denne gang var besætningen nu ikke så dansende, men så til gengæld begge styrmænd og præstens lærerinde. Skønt det for hendes vedkommende var første gang, hun kom på nært hold af grønlænderne, generede det hende ikke synderligt, hun nød dansen og – lugten, som vi andre . . . Skibet lå på havnen en halv snes dage, og i den tid var passagererne daglig i land. Jeg havde stadig præstens lærerinde til bords og blev med hver dag overbevist om, at præsten ikke var narret med hende . . . Jeg måtte vise hende rundt i kolonien, gå i besøg med hende hos grønlænderne, ro hende til og fra skibet o.m.a. . . .

Bestyrerens med kone og søn er på en rejse til Ivigtut som før nævnt og jeg har således travle dage for tiden. Sommeren her ved kolonien giver en art hvaler, „kreporkakker“, til fangerne og de to sidste år har været rigtig gode. Juli måned i år gav 5 mindre dyr, august et på grund af dårligt vejr, og nu lidt ind i september har vi fået et mindre og tre større dyr. Denne heldige fangst har givet mig en del at gøre, vi har fået spæk, der skal skæres og udbrændes

til tran, og grønlænderne har penge på lommen, så de kan ikke blive færdige i butikken. De små dyr har givet 2.000–3.000 pund spæk, de større 5.000–6.000 pund, og den sidste som den fedeste 10.831 pund spæk. Du vil heraf forstå, at det ikke er så små dyr endda, mindre godt kan du måske forstå, at fangerne tager dem fra både ved at stikke dem med lænsere, når de sover, ganske vist er det både til 8 og 10 mand, men det er ligegodt spinkle og farefulde tingester til sådan fangst, et eneste slag med halen er nok til at slå en båd i stykker; dette er da også hændt engang, men dog for år tilbage. Af kød afgiver disse dyr en mængde og her er til dato udlånt over 200 tønder til grønlænderne, at de kan salte kød til vinteren; en tønde holder over 200 pund. Foruden tørres der en del, så føde er her snarere for meget end for lidt af, det står som bylder ud af kroppen på dem.

Jeg har også haft travlt med tørring af hø til gederne, bestyreren har fået sit forråd indsamlet og godt tørret, præsten har derimod haft sine folk for sent ude, så hans hø lader ikke til at skulle få godt vejr, og i hvert fald har han ikke fået samlet nok. Hjemme i Jylland er det vel aldrig faldet dig ind, at vi samlede hø i Grønland, at der voksede noget, der kunne blive til hø i et sådant barsk klima, dog har vi flere steder det dejligste høje saftige græs at slå. –

Endnu (jeg er ved at slutte brevet) er bestyrerens ikke kommet hjem, han kan ikke komme frem for en vedholdende og kraftig nordenvind, – af samme grund kan vort fartøj, der er afgået sydpå med proviant til udstederne, heller ikke komme hjem, så jeg må nu sætte arbejderne til at klargøre vort andet fartøj, så udstederne kan få hele deres forsyning inden isen melder sig og standser al færdsel. Samme fartøj skal først have ny agtermast eller stormast sat ind. Vi har under bestyrerens fraværelse opført et lille hus til bødkerværksted, det er lyst tjæret (rødbrunt) med udskårne bjælker, vinduer og døre malede grønne og hvide, et virkeligt pænt arbejde. Vi har stadigvæk arbejde nok, når bare vi passer på at fordele det rigtigt. Nu går snart posten herfra for sidste gang i år, så skal jeg leve på mine breve og aviser til næste år – så kommer den vigtigste post,

den der meddeler hvordan det er gået i vinterens løb, om familien er rask, hvordan venner og bekendte har det. Den første post må du helst sende bud med, – jeg håber at høre rigtig gode nyheder fra dig, gid det må gå dig godt i alle måder til glæde for dig selv og forældrene, ja og kæreste. Lev vel, hav det rigtig godt

din ven

Sofus Jensen

De aftrykte tekster er uddrag af en samling på ialt syv breve, skrevet i tiden 1900-03 af Sofus Jensen i Frederikshåb til en soldaterkammerat i Danmark. De blev skænket til Handels- og Søfartsmuseet i 1966 af depotindehaver R. Hauch, Holstebro. Brevene er privatbreve, ikke beregnet på at blive trykt, og de har derfor måttet beskæres en smule; helt personlige ting er udeladt, stavemåden er moderniseret, småfejl er rettet, men formålet har været så vidt muligt at bevare den livlige og brede beretterstil, som gør brevene så levende, samtidig med at de giver en masse småtræk til belysning af tilstandene på stedet.

Om Sofus Jensen kan oplyses, at han blev født 1. oktober 1874 i København. Han blev uddannet som kommis i købmandsfaget, men kort efter at have aftjent sin værnepligt søgte han ind til Den Kgl. Grønlandske Handel med den begrundelse, at han følte, at det år for år blev vanskeligere at arbejde sig frem i sit fag. På grund af sine gode anbefalinger blev han antaget som volontør, og i marts 1899 blev han sendt til Frederikshåb ombord på den gamle grønlandsfarer briggen „Tjalfe“. At han har fået meget ud af sit ophold deroppe og har gjort god fyldest, vidner brevene om, og man tvivler ikke et øjeblik på, at han er kommet i et godt forhold til befolkningen.

En hjertelig tak for leveringen af billedmaterialet bringes Arktisk Institut ved dets leder oberst J. V. Helk.

LETTERS FROM GREENLAND - 1900

Summary

Two hundred and fifty years ago, in 1721, a priest of the Danish-Norwegian kingdom, Hans Egede, born in Norway, landed in Greenland. There were small settlements of Northmen in Greenland in the Middle Ages but there had been no contact with them from Scandinavia since the fifteenth century. With the blessing of the Danish king Hans Egede hoped to convert the descendants of these early settlers who were Catholics, to protestantism. Nobody was aware of the fact that they had died out long ago and that Eskimoes now lived along the inhospitable coast of Greenland, where they were able to exist in the Arctic climate thanks to their very specialized culture based upon the seal. After his first disappointment Hans Egede worked selflessly and zealously as a missionary among the Eskimoes and, after this period, European culture and Christendom began to exert an ever-increasing influence upon Greenland. Denmark began to colonize the country. Trading stations were established and goods from Denmark bartered for local articles. Greenland is now part of the kingdom of Denmark, which for many years has followed a policy of protection in order to safeguard the population as much as possible from disease, alcoholism and those other blessings of civilisation which have proved so fatal wherever colonization has taken place in the world.

Today the drums of the *angakoks* (shamans) are silenced, the people of Greenland are Christian and strongly influenced by Danish culture, technology and way of life. The native population has also received a strong mixture of European blood. There is very little left of the ancient Eskimo culture which Hans Egede took up the fight against. Nevertheless, despite all this, the Greenlanders have kept not only their own language but also a very definite national identity.

The article includes a couple of letters written by Sofus Jensen, a young Dane who was sent to Frederikshåb in 1899 to take charge of the trading station. The work was not particularly onerous and during the long winters he had time to write long letters to friends back home in Denmark describing life in the little community. Apart from himself the only Danes in Frederikshåb were the priest, the colony manager and their families. Even in the cold dark winters there were pleasures enough: he fished, hunted, skied and travelled by dog sledge. In the summer he went out by boat or made excursions into the mountains and enjoyed the magnificent scenery. Two or three times a year there was great excitement when a ship arrived from Denmark (sailing ships as they were at that time), with provisions, mail and newspapers, and fresh faces. He describes the everyday life of Danes and Greenlanders, in their home where they kept up the comfortable Danish fashion, and in the store where Greenlanders came to buy and to exchange gossip. He

describes their costume and their customs including a vivid account of one of the chief forms of entertainment, their gay dance festivals.

All this is, of course, as seen through Danish eyes and from a Danish point of view. Like all Europeans Sofus Jensen has a sharp and critical attitude towards the "faults" of the Greenlanders, and presumably they regarded him equally critically. But in reality he liked them and was well disposed towards them, a characteristic he shares with most Danes who have served in Greenland. But under the circumstances it would be too much to expect any real deep understanding of the culture and psyche of a people so foreign to him, although fortunately there have been many other Danes for whom this has been true.